

Rath Cairn 75

I mbliana tá pobal Rath Cairn ag ceiliúradh 75 bliain a mbunaithe. Déanann Pádraig Mac Craith cur síos anseo ar an aistriú a rinne a mhuintir as Conamara go Co na Mí.

Tá Rath Chairn ag comóradh 75 bliain ina Ghaeltacht i mbliana. Is ar an 12ú d'Aibreán 1935 a d'aistrigh an chéad dream go Contae na Mí ó chladaí Chonamara ar scéim Choimisiún na Talún.

Briseadh croíthe an lá sin, go háirithe croíthe na ndaoine aosta a d'fhág a gcairde, a ngaolta agus cnámha a sinsir i gcré na cille agus a thug aghaidh ar thailte shaibhir na Mí. B'é a bhí ar intinn acu ná saol i bhfad níos fearr a thabhairt dá gclann ná mar a bhí acu féin. Bhí siad ag strácaíl leis an saol, leis an droch thalamh, an beagán de a bhí acu, agus leis an bhfarraige ag iarraidh greim a chur ina mbolg. Bhí fhios acu go bhféadaidís déanamh i bhfad níos fearr dóibh féin ach an seans a fháil agus bhfacthas dóibh gurbh é Contae na Mí an deis ab fhearr a bheadh acu a mbrionglóid a bhaint amach.

Tugadh teach nua, sciobóil, breis is scór acra, eallach agus uirlisí dóibh agus oiliúint ar a n-úsáid. Bhí togha na talún le fáil acu ach a raibh acu i gConamara a thabhairt suas. D'fhágadar teach, talamh, cnoc is sliabh, na daoine is an fharraige ina ndiaidh

Beartla Pheige Ó Curraoin & a bhean Úna 1937

ach thugadar leo a dteanga dúchais, a gcultúr, a dtraidisiún, a ndúchas, a spiorad is a gcumas oibre, ach d'fhág go leor den seandream a gcroíthe ina ndiaidh.

Bhí briseadh croí ar chuid mhaith de na daoine a d'fhan mar a bhíodar i gConamara, nuair a chonaiceadar a gcairde ag dul ar na busanna le dhul go Contae na Mí. Mheasadar nach bhfeicidís a cheile go deo arís agus b'fhéidir nach bhfaca cuid acu ar aon nós.

Shocraigh na clanna a d'aistrigh síos ar a gcuid feirmeacha agus d'oibríodar go crua ach ba ghearr go bhfuair eadar amach nach raibh a ndóthain oibre ann dóibh ar fad agus ba gearr gurbh í an imirce a bhí i ndán dóibh arís. Níorbh í sin an phlean a bhí leagtha amach ag na sean daoine ina n-intinn féin dá gclann ach ní

raibh leigheas air. Bhí ar chumas duine amháin sa gclann slí mhaireachtála a bhaint as an bhfeilim ar feadh tamaill.

Feilmearacht measctha a bhíodh ar siúl acu ar dtús ach ansin dhírigh an chuid is mó acu ar an déiríocht agus d'éirigh leis an gcuid is mó acu leis ar feadh tamaill. Bhain go leor de na fir slí beatha mhaith amach dóibh féin ar an tógáil, go speisialta i mBaile Átha Cliath.

Ba í an bhunscoil, Scoil Uí Ghramhnaigh, an t-aon t-seirbhís as Gaeilge a cuireadh ar fáil dóibh agus bhí sé fúthu féin béarla a fhoghlaim chun déileáil leis an saol taobh amuigh. Sna seascaidí chuir dream as Ollscoil na hÉireann Má Nuad spéis i Rath Chairn, ina measc an tAthair Ó Fiaich mar a bhí sé ag an am. Tháinig glúin nua chun cinn a d'aithin go raibh easnamh mór i Rath Chairn. Ní raibh aon áit lárnach ann chun bualadh le chéile agus thugadar faoi é seo a leigheas. Faoi cheannaireacht Phádraic Mhic Dhonncha agus le tacaíocht ó go leor daoine agus eagrais, go háirithe Conradh na Gaeilge, tógadh Áras Pobal ag tús na seachtódaí.

Bunaíodh Comharchumann Rath Chairn, tarraingíodh isteach tionscail, scéim uisce, scéim portaigh, cumann drámaíochta agus tugadh ardán don cheol traidisiúnta, damhsa agus amhránaíocht ar an sean-nós. Féachadh chuige gur tógadh séipéal, meánscoil, tithe saoire,

gairdín cuimhneacháin, tithe don aosach, páirc peile agus cuireadh suíomhanna tí ar fail dóibh siúd ar mhian leo aistriú go Rath Chairn agus cur leis an nGaeltacht. Tá comóradh mór ar siúl i rith na bliana seo chun ceiliúradh a dhéanamh ar an gcinneadh a rinne ár sinsear nuair a d'aistríodar go Rath Chairn.

Tá an Ghaeilge agus an cultúr Gaelach go láidir i Rath Chairn tar éis 75 bliain mar oileán Ghaeltachta i lár na tíre. Tá súil againn gur amhlaidh a bheidh nuair a déantar ceiliúradh an chéid.

Pádraig Mac Craith

Beartla Churraoin & a mhac ag a dteach nua i Rath Cairn 1937

Seo na teaghlach a d'aistrigh as Cois Fharraige go Rath Cairn i 1937

Máirtín Phat Sheáin Mac Con Ríogh

Beartla Pheige Ó Curraoin

Tomáisín Ó Cualáin

Tim Mháirtín Mhac Ó Loideáin

Pádraic Shéamuis Mhóir Ó Conghaile

Cloch Mhór

Coill Rua

Baile na hAbhann

Seana Mhóinín

Baile na hAbhann

Ceiliúradh Rath Cairn go dtí deireadh na bliana.

MEITHEAMH:

Seathlan Bherkely

Comórtas Filíochta oscailte den tír

Féile San Sheáin

Ceol, Tine Chnámh, Fleá Fulachta

Turas Aniar -

Turas rothaíochta as na hoileáin go Rath Chairn i gcuimhne ar 1934. Thaisteal 12 fear as Conamara go Baile Átha Cliath ag cástail le Éamon De Valera faoi bunadh Gaeltacht Rath Chairn i gContae na Mí. Déanadh é seo arís i 1995 agus ba mhaith leis an dream óg é a dhéanamh arís i gcuimhne fir na Gaeltachta

LÚNASA:

Roc a Dó

Lá lán le spraoi dírithe ar chlann agus an óige.

Ba mhaith linn tent Gaelach Electric Picnic a thabhairt go Rath Chairn.

Beidh Banda mór ag deireadh na hoíche Beidh ticéidí a dhíol ar fud na Mí.

MEÁN FÓMHAIR:

1. Féile an Fhata
2. Taispeántais Cócaireacht le Éamonn Ó Catháin
3. Comórtas Bailéad an Fhata

DEIREADH FÓMHAIR:

Éigse Dharach Uí Chatháin Ceiliúradh ar shaol Dharach Uí Chatháin amhránaí Sean-Nóis as Rath Chairn trí thaispeántas den scoth den sean-nós idir amhránaíocht, ceol agus damhsa cuairteoirí as Sasana freisin.

SAMHAIN: Féile na Mí.

Comórtas Amhránaíochta agus Damhsa ar an Sean-Nós do dhaoine óga agus aosta chomh maith le comórtas ar an mBodhrán, scéalaíocht, ceol agus craic.